

Tisková zpráva

Hodnocení reakce a připravenosti státu a jeho institucí na epidemii COVID-19 - Naše společnost - červen 2020

- ⊙ Větší část českých občanů (61 %) hodnotí to, co český stát udělal proti šíření koronaviru v prvních týdnech, jako přiměřené, současná opatření pokládají za přiměřená téměř tři čtvrtiny (73 %) dotázaných.
- ⊙ Většina občanů (78 %) pokládá opatření za účinná, z toho 21 % za rozhodně účinná.
- ⊙ Pomoc ekonomice pokládá polovina (49 %) dotázaných za přiměřenou, čtvrtina (26 %) za příliš malou a šestina (16 %) za příliš velkou.
- ⊙ Téměř polovina dotázaných (48 %) považuje podporu ekonomiky za účinnou (8 % rozhodně), necelé dvě pětiny (38 %) za neúčinnou (8 % rozhodně).
- ⊙ Hodnocení rozsahu a účinnosti opatření je výrazně podmíněno důvěrou k vládě.

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR

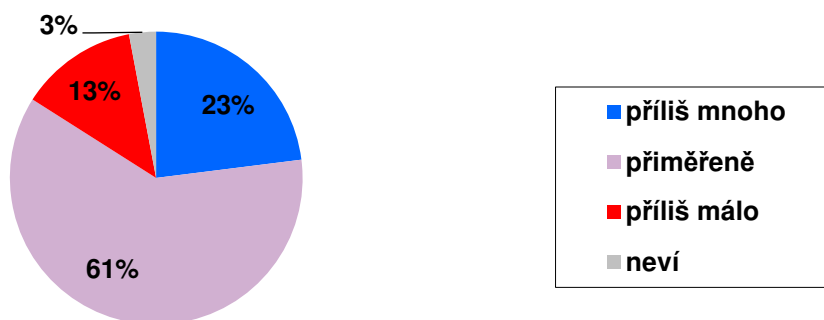
Tel.: 210 310 586; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění ve svém pravidelném výzkumu zopakovalo několik otázek ze speciálního výzkumu z května a začátku června zaměřených na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní.

Šlo o to, jak občané hodnotí reakci českého státu a jeho institucí na epidemii COVID-19. Respondenti hodnotili přiměřenost a účinnost jednak protiepidemických opatření a jednak opatření na podporu ekonomiky zasažené koronavirovou krizí. Těmto otázkám předcházely nově formulované otázky zjišťující celkové hodnocení opatření proti šíření koronaviru v prvních týdnech pandemie a v současnosti.

Graf 1: Opatření proti koronaviru v prvních týdnech šíření nákazy (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

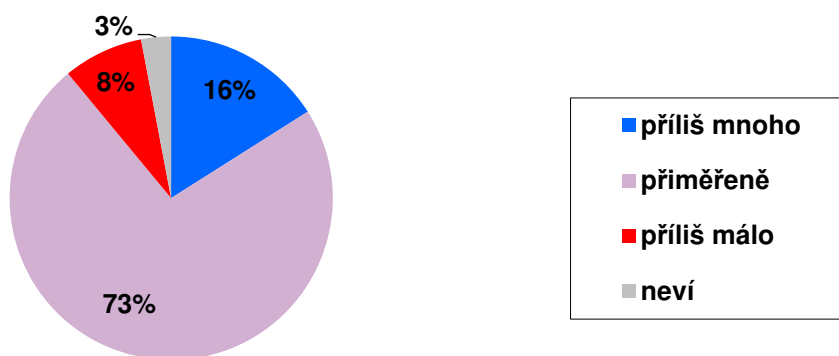
Jak ukazují výsledky v grafu 1, tři pětiny (61 %) hodnotí opatření proti šíření koronaviru, jako přiměřená, necelé čtvrtina (23 %) je pokládá za přehnaná a více než desetina (13 %) za nedostatečná. Zbývá 3 % dotázaných odpověděla, že neví.

Podrobnější analýza ukázala, že věk, ani dosažené vzdělání hodnocení významně neovlivňují. Hodnocení logicky ovlivňuje, zda se respondent obává o své zdraví nebo o zdraví svých blízkých: ti, kteří se neobávají, zdůrazňují, že

¹ Znění otázky: „Myslíte si, že český stát dělal v prvních týdnech po rozšíření koronaviru do Evropy proti šíření koronaviru v ČR příliš málo, přiměřeně, příliš mnoho, neví?“

opatření bylo příliš mnoho - 37 % z nich, oproti 21 % z těch, kteří se o své zdraví obávají. Vliv o zdraví svých blízkých byl ještě markantnější: 48 % ku 20 %. Stejně významný rozdíl byl zjištěn v hodnocení těch, kteří věří, že situace s koronavirem se bude rozhodně zlepšovat, proti těm, kdo soudí, že se bude spíše zhoršovat: 36 % oproti 8 %. Doplňme si, že v současné době se o své zdraví rozhodně obává 16 % a rozhodně neobává 15 % dotázaných, v rozhodné zlepšení situace věří 10 % dotázaných, že se situace rozhodně zhorší odpověděla 4 %, spíše zhorší 22 %. Za zmínku stojí, že hodnocení je výrazně ovlivněno důvěrou k vládě. Ti, co vládě rozhodně důvěřují (8 % dotázaných), uvedli pouze v 4 % odpovědí, že opatření bylo příliš málo, kdežto ti, co vládě rozhodně nedůvěřují, uvedli tuto odpověď ve 25 %.

Graf 2: Opatření proti koronaviru v současnosti (%)²

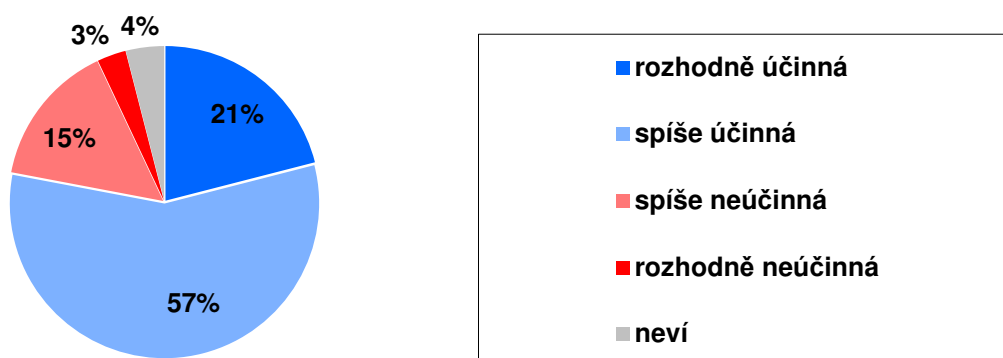

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

V analogické otázce zaměřené na současnost se zvýšilo procento těch, kteří opatření považují za přiměřená, o 12 procentních bodů. O toto procento se snížilo zastoupení těch, kteří je považují za přílišná (snížení o 7 %) a nedostatečná (snížení o 5 %). Podmíněnost odpovědí byla podobná jako u první otázky, i když ne tak výrazná.

Další tři otázky byly položeny ve stejném znění jako ve speciálním výzkumu v květnu a první červnové dekádě.

Graf 3: Jsou opatření státu proti šíření koronaviru účinná, nebo neúčinná (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

² Znění otázky: „Myslíte si, že český stát dělá v současnosti proti šíření koronaviru příliš málo, přiměřeně, příliš mnoho, neví?“

³ Znění otázky: „Myslíte si, že opatření, která český stát dělá proti šíření koronaviru, jsou účinná, nebo neúčinná? Rozhodně účinná, spíše účinná, spíše neúčinná, rozhodně neúčinná.“

Jak je patrné z výsledků zachycených v grafu 3, téměř čtyřpětinová většina (78 %) dotázaných pokládá opatření proti šíření koronaviru za účinná, v tom 21 % je vnímá jako „rozhodně účinná“ a 57 % jako „spíše účinná“. Naopak za neúčinná tato opatření pokládá necelá pětina (18 %) respondentů, z toho 15 % „spíše“ a jen 3 % „rozhodně“. Zbývajících 4 % dotázaných se nedokázala vyjádřit a zvolila odpověď „nevím“. Oproti speciálnímu šetření ze začátku června (a vlastně i z května s téměř shodným výsledkem), došlo k významnému posunu – o 10 % se snížil počet těch, kteří opatření hodnotí jako rozhodně účinná, o 5 % se zvýšil počet těch, kteří opatření hodnotí jako spíše neúčinná.

Porovnání aktuálních výsledků s výsledky se speciálního šetření je ovšem mírně problematické ze dvou důvodů. Jednak stávající výzkum není zaměřen jen na problematiku koronaviru, ale jde o standardní omnibusové šetření, kde se zjišťují volební preference, důvěra k politickým institucím, velký prostor je věnován problematice životního prostředí a je zkoumáno speciální téma z jaderné energetiky, tzn. že „koronavirové“ otázky jsou kladeny v zcela odlišném kontextu. Liší se i metoda sběru dat – výzkum byl prováděn tazateli – dvě třetiny respondentů s tazateli vyplňují papírový dotazník, třetina dotazník promítaný na tabletu. Speciál byl šetřen jednak metodou CAWI (samovypřínování dotazníku na internetu), jednak metodou CATI (dotazování telefonem). Přesto nemůžeme vyloučit, že během dvou týdnů došlo k výše uvedenému názorovému posunu ve veřejném mínění, třeba v souvislosti s výskytem lokálních ohnisek nákazy.

Z podrobnější analýzy vyplynula silná provázanost dané otázky s hodnocením přiměřenosti opatření proti šíření koronaviru. Lidé, kteří je pokládají za „přiměřená“, je zároveň častěji hodnotí jako účinná. Naopak za neúčinná je vesměs pokládají ti, podle nichž toho český stát dělal proti šíření koronaviru příliš málo, ovšem o něco častěji jako neúčinná opatření hodnotí i ti, kdo je pokládají za přemrštěná. Ti ale zároveň výrazně více než ostatní hodnotí opatření proti šíření koronaviru jako „rozhodně účinná“ (viz procentní údaje v následující tabulce).

Tabulka 1: Účinnost opatření proti koronaviru v závislosti na přiměřenosti těchto opatření (v %)

		Co si myslí o účinnosti opatření proti koronaviru v ČR				
		rozhodně účinná	spíše účinná	spíše neúčinná	rozhodně neúčinná	NEVÍ
Co si myslí o opatřeních proti koronaviru v ČR v prvních týdnech šíření nemoci	příliš málo	13	49	23	6	7
	přiměřeně	19	65	11	1	22
	příliš mnoho	29	41	19	7	33
	NEVÍ	6	36	6	17	33

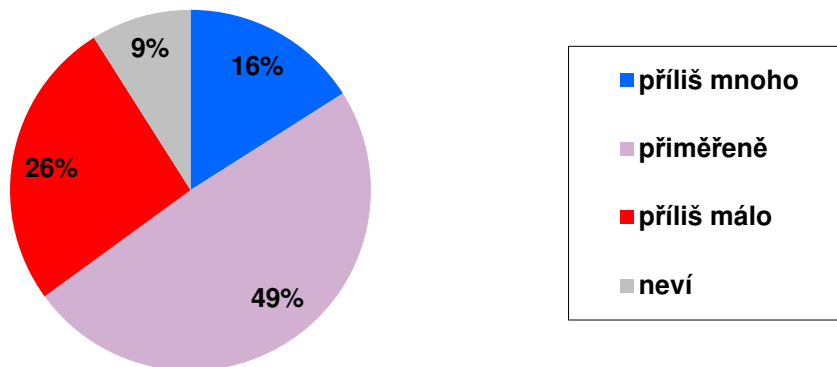
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Je třeba opět zmínit zásadní podmíněnost hodnocení účinnosti opatření důvěrou k vládě. Ti, kteří vládě rozhodně důvěřují, považují v 56 % opatření za rozhodně účinná, ti, kteří vládě rozhodně nedůvěřují, jen v 17 %.

V případě otázky, jak mnoho toho český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené situací kolem koronaviru (viz graf 4), je percepce veřejnosti už méně jednoznačná. Jako „přiměřené“ hodnotí počínání státu asi polovina (49 %) respondentů, čtvrtina (26 %) to pokládá za „příliš málo“ a 16 % si naopak myslí, že stát toho pro podporu ekonomiky dělá „příliš mnoho“. Zbývajících desetina (9 %) oslovených se pak k otázce nedokázala vyjádřit a zvolila odpověď „nevím“. Oproti speciálnímu šetření prováděnému v první dekádě června, v němž počínání státu jako přiměřené hodnotilo 50 %, jako nedostačující 33 % a jako přílišné 8 %, se situace statisticky významně posunula. I přes pochyby o možnosti porovnání výsledků (viz výše) i zde se nabízí vysvětlení, že řada oblastí výroby a služeb se obtížně restartuje a stát vytváří či prodlužuje různé programy podpory a veřejnost tuto situaci reflektuje.

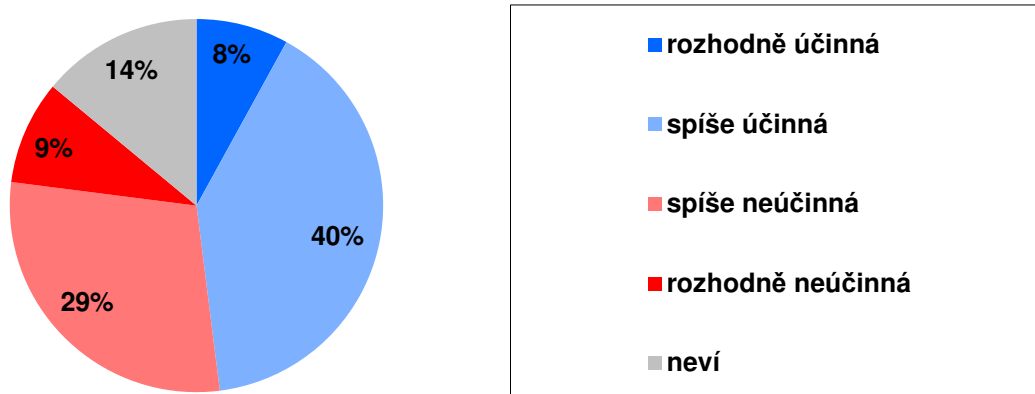
Z podrobnější analýzy vyplynulo, že rozložení názorů není podmíněno ani věkem, ani dosaženým vzděláním. Podobně jako u předchozích otázek jsme zjistili významnou podmíněnost odpovědí důvěrou k vládě (ti, kteří důvěřují vládě, uvedli jen v 11 % odpověď „příliš málo“, ti, kteří vládě nedůvěřují, ve 46 %).

Graf 4: Jak mnoho dělá český stát pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Graf 5: Jsou opatření státu pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru účinná, nebo neúčinná (%)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, červen 2020, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 5, necelá polovina (48 %) veřejnosti pokládá opatření na podporu ekonomiky zasažené koronavirovou krizí za účinná, v tom 8 % „rozhodně“ a 40 % „spíše“, necelé dvě pětiny (38 %) si naopak myslí, že tato opatření jsou neúčinná, přičemž 29 % je pokládá za „spíše neúčinná“ a 9 % za „rozhodně neúčinná“. Zbývajících 14 % se v tomto ohledu nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „nevím“. Tentokrát bylo rozložení odpovědí téměř shodné s výsledky speciálu z první dekády června (i první vlny v květnu). To by mohlo svědčit o tom, že rozdíly v metodice sběru dat i v koncepci výzkumu nehrají vážnou roli a že výše zmíněné posuny v názorech veřejnosti odrážejí měnící se skutečnost.

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru příliš málo, přiměřeně, příliš mnoho?“

⁵ Znění otázky: „Myslíte si, že opatření, která český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru, jsou účinná, nebo neúčinná? Rozhodně účinná, spíše účinná, spíše neúčinná, rozhodně neúčinná.“

Podobně jako u opatření proti šíření koronaviru se i zde ukázala silná provázanost mezi hodnocením účinnosti opatření na podporu ekonomiky a hodnocením jejich přiměřenosti. Za účinná je považují zejména ti, kdo je zároveň hodnotí jako přiměřená, jako neúčinná je častěji hodnotí vesměs ti, kdo si myslí, že stát pro podporu ekonomiky dělá příliš málo. Stejně jako u předchozích otázek zde silně intervenue důvěra k vládě (30 % z těch, kteří vládě důvěřují, považuje opatření za rozhodně účinná, mezi těmi, kteří vládě nedůvěřují, je to jen 5 %).

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v20-06
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	20. 6. – 2. 7. 2020
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, věk X vzdělání, věk X velikost místa bydliště
Zdroj dat pro kvótní výběr a převážení:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1013
Počet tazatelů:	163
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	KK.21, KK.22, KK.12b, KK.13a, KK.13b
Kód tiskové zprávy:	pi200724
Zveřejněno dne:	24. července 2020
Zpracoval:	Milan Tuček

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]